MONITOR

Na Rok Pańſki 1782.
Num: LI
Dnia 26 Czerwca.

Reſzta poprzedzaiących Monitorow

NIewiaſty ganić; ieżeli dla tego, że ſpoſob ich życia nie ſtoſuie ſię do ich urodzenia, wychowania, i uczciwości, ktorą iawnie przed wſzyſtkiemi oświadczać powinny, przyznaie, że maią przyczynę ich ganienia. Jeżeli dla tego, że niedoſyć ſą powściągliwe i ſkromne w ſwoich ſtroiach, w ſwoich rozmowach, w ſwoich ſprawach, ſądze że ſprawiedliwie ie krytykuią.

Ale ieżeli ie ganią dla tego, że ſię kartami bawią, maią ſię czym ztey winy oczyścić, i uſprawiedliwić. Większa część męſzczyzn, ſami ie do tego pociągaią, z tego ie chwalą, i przykład im z

ſiebie podaią. One ſię na nich zapatruią, a ci im ſą wzorem. Zaczym co do tego zarzutu, łacno pomiarkować, że to raczey na męſzczyzny wołać potrzeba, i gniew ſwoy przeciwko nich wysforować, ponieważ oni to ſą, co pochwalaią to życie prożnuiące i miękkie, co ſię w nim kochaią, i namową ſwoią przywodzą do niego niewiaſty, oni to ſą pierwſi, co mowią, że białogłowa, ktora ani grą ſię bawi, ani kocha światowych kompanii, nie ieſt godna żeby ią mieć w powadze i w poſzanowaniu.

Wołaymy na milionowych prożniakow, u ktorych cała zabawa, karty i kości w ręku, ktorym dzień ieden mieſiącem ſię widzi, ieżeli go nie trawią, albo na ſchadzkach, albo kartach, układaiąc ſobie w ręku damy i krole, iedney maści, a dopiero będziemy mieli prawo po ſobie ſtro-

ſować białogłowy, ktore ich naśladuią. Pozwolmy że czasem zagraią w karty dla rozrywki, ale o nich nie ſłychać żeby tyſiące przegrawały, lub maiętności, iako męſzczyznach że ledwo co ſuknia iedna przy grzbiecie tak ażarduią ſię, co ieſt z nieſławą ſzłachetnego i poczciwego człowieka, z uymą iego powagi.

Wołaymy na tych, ktorzy ſą z profeſſyi ſwoiey gracze, ktorzy ſzukaią tylko ſposobow, iakby oſzuſtać młodzież nieoſtrożną, i trafiać na frycow, wołaymy na takowe oſoby, ktore ſię niſzczą codziennie, zniſzczywſzy wielu innych, ktorzy poty tylko wiarę maią, poki im ſzczęście ſłuży, i ktorzy zwalaią winę na cały świat, nawet i na ſamego Boga, kiedy im kości źle padaią, i karty nie tak dopiſuią, iak ſobie życzą.

Można o naſzych toż ſamo kar-

to-

townikach mowić śmiało, że do tego upodlenia i przeſtępſtwa dla przebrzydłego przegrywania fortuny przychodzą, że inni chwytaią po Pałacach i domach co mogą, ſwoie potraciwſzy, żeby mieli co ſtawić na grę, lub z czego gębę pożywić, nie wſpominam więcey żebym kogo nie uraził na ſiebie, i nie dał porozumienia że go na ſztych wydaie, życzę mu upamiętania. To śmiele mowić mogę, że o damach nic takiego podobnego nieuſłyſzyſz; bo ſwey powagi przeſtrzegaią, bez ażardu maiętności, ſławy, honoru.

Przyznaię ia to, że zbytki tych graczow, nie obraniaią ani uſprawiedliwiaią żadnym ſpoſobem obyczeie tych białychgłow, ktore po większey części, dni i nocy trawią. Niewiaſta ktora kocha męża ſwego, i dzieci ſwoie, ktora ma ſtaranie o ſwoiey czeladzi, i o ſwym goſpodar-

ſtwie

ſtwie ktora podobna, do owey mężney w Piśmie S. białogłowy, bierze kądziel i wrzeciono, to ieſt ktora ſię ową robotą ſobie przyzwoitą czas trawi niewiaſta mowię taka, nie ma ſię niczego obawiać o ſwą ſławę niewinna iey zabawa, zamknie zawſze gęby wſzyſtkim cenzorom, oſzczercom i obmowcom. Gdy zachodzi nierowność z trzech poſpolicie okoliczności poznawamy że oblubieńcy wzaiem ſiebie obieraiąc za dożywotnich przyiacioł, obieraią ſzczerze, a nie zmyślenie, nie z pozoru ale z ſtateczney miłości ku ſobie. Pierwſza, gdy zacnym bogatym będąc, iedno z nich bierze ſobie osobę Cnotliwą choć ubogą, druga, gdy bierze choć nieurodziwą, trzecia, gdy ią bierze z odwagą.

Piękny przykład tego na poślubinach Moyżeſza z Seforą, kto dobrze wſzyſtkie okoliczności uwa-

żać

żać będzie, przyznać muſi że to poſtanowienie Moyżeſzowe z Seforą, dowodem wielkiego affektu było, gdyż ſam będąc urodziwym, i pięknych wielce obyczaiow; iak pieſzczono na Pałacu Faraona wychowany, obrał ią ſobie nie ziakiey urody, bo była komplexyi Murzyńſkiey, dla czego też i ſama ſioſtra Moyżeſzowa, nie mogła iey cierpieć, nie z obyczaiow, albo też bogactwa, bo była paſterka, do tego poczekawſzy trochę śmierci Faraona, i wrociwſzy ſię do ſwoiey przyſpoſobioney matki corki Krolewſkiey, znalazłaby ona była dla niego w Egipcie, iaką Pannę Krolewſkiego rodu, urodziwą, bogatą, zaczym to poſtanowienie iego ſtanęło, nie zinney przyczyny, tylko z osobliwego affektu ku Seforze, z ktorym ſię iawnie wydał, gdy obaczywſzy one z ſioſtrami ſwemi,
by-

bydło do wody pędzącą, od napaści swywolnych wszystkie obronił.

Coż tu za przyczyna uwłoczyć niewiastom, kiedy piękna brzydkiego obiera w dożywotnią przyiaźń i iego kocha, raczey Cnotę iey przypisać i wielką miłość, przez ktorą trwałe małżeństwo stoi i spokoyne.

Niewiasty bo też aż nadto śmiałe są i odważne, gdzieby nie przystało, mowią inni, odpowiadam: Starodawny zwyczay był, że nikomu nie dawano oblubienice, poki iakiey znaczney nie uczynił przewagi to samo miano, za znak prawdziwego affektu i miłości ku niey, im się kto na co trudnieyszego odważył. Czego pełno doczytasz się w Pogańskich dzieiach. Coż tu dziwnęgo kiedy dziś niewieściuchowatemi stawszy się męszczyźni, niewiasty w zamian sławę ich utrzy-

mu-

muią, onych zastępuiąc, w odwadze.

Dziwactwo się trzyma wielu niewiast w ich nabożeństwach; uprzykrzone są, i dzikie co do ludzi: o day Boże żeby wszystkie Damy trzpiotowskie w te dziwactwo S. przyoblekły się, byłoby z ich pochwałą, i owszem iest to zawstydzenie męszczyzn, ktorę temi czasy wstydzą się powierzchownych znakow Religij, iakoby chańbą ich godności i znaku błyszczącego ktoren noszą, było klęknąć na modlitwie uczynić znak Krzyża S. przeciwnie ich zawstydzać powinno, iakoż i w czasie zawstydzi.

Komużby właściwiey nabożeństwa używać ieśli nie nam Męszczyznom, ktorzy do rożnych iuż Rzeczy-pospolitey dobra obrad należemy, iuż wielkiey wagi interessa mamy, ate bez pomocy Boga bydź dobrze rządzone niemogą, ktorey się dopraszać należy przez modły czego że nie czyniemy, biała płeć gnusność naszę nadgradza, a nam przestrogą iest, żebyśmy się poznali sami.